

De balans van vier jaar Balkenende

- . Zure tijd achter de rug
- . Koopkracht
- . Werkgelegenheid
- . Sociale Zekerheid
- . Gezondheid

Zure tijd achter de rug

Alle kabinetten-Balkenende

De verkiezingen bieden de mogelijkheid een ander kabinet te kiezen. In deze notitie maakt de FNV de balans op alle regeringen-Balkenende. Zijn eerste kabinet regeerde van 2002-2003 en bestond uit CDA, VVD en LPF. Na een doorlopende crisis van acht maanden werd de LPF ingeruild voor D'66 in Balkenende II. Dit kabinet viel in de zomer 2006 vanwege de opstelling van minister Verdonk in de kwestie Hirsi Ali. Voor het gemak schrijven we hier verder over het kabinet-Balkenende, maar eigenlijk gaat het dus over een periode van vier jaar.

Verhoudingen verhard

Hebben we vertrouwen in het beleid van Balkenende? Is de samenleving er de afgelopen vier jaar prettiger op geworden? De FNV constateert dat de verhoudingen tussen bevolkingsgroepen de afgelopen vier jaar verhard zijn. De tolerantie waar we altijd zo prat op gaan in Nederland is verminderd. Spanningen tussen (groepen) mensen zijn toegenomen. Het kabinet bleek niet bij machte een integratiebeleid te voeren.

Een werkgeverskabinet

Als vakbeweging hebben we dit kabinet vooral ervaren als een *werkgeverskabinet*. Op het terrein van de arbeidsomstandigheden zette het kabinet de strijd in tegen de regels waar werkgevers zich aan zouden moeten houden, de sociale zekerheid van de werknemers moest van dit kabinet op de schop, terwijl tegelijkertijd de vennootschapsbelasting wel verlaagd zou kunnen worden. Het kabinet-Balkenende heeft sinds 2002 een enorm pakket aan maatregelen genomen die zuur uitpakten voor de burgers. De koopkracht van mensen is vier jaar achtereen flink gedaald. Grote groepen mensen maken zich terecht zorgen over behoud van hun baan, de hoogte van de ziektekostenpremie, pensioenpremie en de stijgende energieprijzen. Het vertrouwen van mensen in de economie heeft schade geleden. Die zure maatregelen zouden allemaal nodig zijn om de economie te redden. En de economie trekt ook weer aan. In "*Nederland werkt!*" stelt het kabinet trots te zijn op wat het heeft bereikt. De redeneerlijn is: "De weg omhoog is ingeslagen. We hebben al veel bereikt, maar het gaat allemaal niet vanzelf en dus zetten we nu dóór want beloofd is beloofd". Dit werkgeverskabinet schroomde niet om het conflict te zoeken met de vakbeweging. Om het geheugen op te frissen: op 2 oktober 2004 leidde dit tot de grootste demonstratie sinds tijden. Onder het motto '*Nederland verdient beter*' demonstreerden enkele honderdduizenden mensen voor een beter beleid. Door deze en andere acties hebben we als vakbeweging vele verslechtingen die het kabinet voor de burgers in petto had, weten te keren. Dat de werknemers het niet meer pikken, blijkt ook uit het feit dat het aantal stakingen in geen 15 jaar zo groot is geweest als in de afgelopen periode.

Economie trekt aan

De FNV constateert met vreugde dat de economie aan het aantrekken is. Er wordt weer meer geconsumeerd, de werkloosheid is iets gedaald, uitvoer van goederen gaat omhoog en het aantal vacatures stijgt. Dat het beter gaat komt niet zozeer door het kabinetsbeleid maar door het aantrekken van de wereldeconomie en door onze inzet als vakbeweging op het terrein van arbeidsvoorwaarden en afspraken op het terrein van het arbeidsmarktbeleid. De FNV heeft zich wel verantwoordelijk gedragen, terwijl het kabinet met ingrijpende maatregelen de conjuncturele groei heeft verzwakt. Er had minder bezuinigd hoeven te worden dan dit kabinet gedaan heeft en de lasten hadden veel eerlijker verdeeld kunnen worden. De FNV vindt dat het aantrekken van de economie ten goede moet komen aan de gehele samenleving. Wat we de afgelopen jaren hebben gezien is dat dit kabinet de klappen wel heel erg heeft laten neerkomen op mensen die het al niet breed hebben. Juist daardoor is de

kloof tussen arm en rijk groter geworden en zijn de spanningen tussen bevolkingsgroepen toegenomen. Die kloof moet gedicht worden.

Balans opmaken

In deze notitie maken we de balans op van het kabinet-Balkenende aan de hand van vier thema's:

- . Koopkracht (4 procent koopkrachtverlies sinds 2002)
- . Werkgelegenheid (minder gegroeid dan in de rest van Europa)
- . Sociale zekerheid (beperkingen hoogte en duur ondanks hoge premies)
- . Gezondheid (no-claimregeling en circus van zorgtoeslagen)

Koopkracht

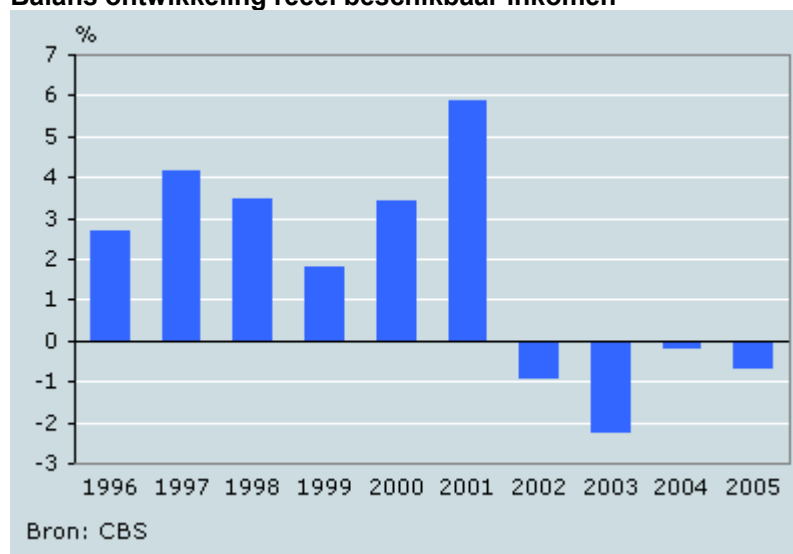
Veel mensen geven er nog steeds de euro de schuld van "wat vroeger een gulden kostte, kost tegenwoordig een euro". Feit is dat de koopkracht van mensen er vier jaar achtereenvolgend stevig op achteruit gegaan is door lastenverzwaring via belastingverhogingen en stijging van de premies.

Lastenverzwaring voor gezinnen

Niet alleen de dagelijkse boodschappen werden duurder, maar ook de huren stegen en de gas- en lichtrekening. In 2003 kwam 4 ¼ miljard lastenverzwaring volledig terecht bij gezinnen. In 2004 kwam daar nog eens 1 ¾ miljard lastenverzwaring voor gezinnen bij en in 2005 nog eens 2 ¾. Pas dit jaar is sprake van 1 miljard lastenverlichting voor gezinnen. Veel mensen zagen hun netto salaris achteruit gaan door de verhoging van de belastingen, de ziektekostenpremie, de pensioenpremie en de afschaffing of vermindering van werkgeversbijdragen voor ziektekosten en pensioen. Het minimumloon werd enkele jaren bevroren. De ambtenarsalarissen bleven achter bij de ontwikkeling van de salarissen in de marktsector. Van een koppeling tussen lonen en uitkeringen is al enkele jaren geen sprake geweest. Uitkeringsgerechtigden zagen daardoor hun koopkracht ook behoorlijk slinken. Het resultaat van dit beleid is dat rond de 10 procent van de huishoudens momenteel in de financiële problemen zit. Er is een toename van loonbeslagen, schuldhulpverlening, schuldsanering, huurachterstanden, huisuitzettingen en incasso-opdrachten.

Compenserende maatregelen via de belastingen bieden voor de mensen die rond moeten komen van een erg laag inkomen te weinig soelaas, want als je inkomen zo laag is dat je nauwelijks belasting hoeft te betalen, valt er ook weinig af te trekken.

Balans ontwikkeling reëel beschikbaar inkomen

De balans op koopkracht in detail

Zuur	Zoet
Lastenverzwaring algemeen	Lastenverlichting 2006 van 1 miljard.

2003 4 ¼ miljard 2004 3 ¼ miljard 2005 2 ¾ miljard	
Lastenverzwaring gezinnen 2003 4 ¼ miljard 2004 1 ¾ miljard 2005 2 ¾ miljard	Lastenverlichting 2006 volledig bij gezinnen.
In 2003 afschaffing van de zogeheten Zalmstip.	
In 2005 verhoging van de belastingtarieven in de eerste schijf met 0,85 procent en in de tweede met 1,45 procentpunt.	In 2006 verlaging van de belastingtarieven in de eerste en tweede schijf met 0,25 respectievelijk 0,5 procentpunt.
	In 2006 verhoging van de algemene heffingskorting met € 68.
In 2005 verlaging van € 82 van de algemene combinatiekorting (waarop alle mensen recht hebben die werk en zorg voor kinderen combineren).	In 2005 verhoging van het belastingvoordeel voor tweeverdieners met kinderen en alleenstaande werkende ouders met € 219 (aanvullende combinatiekorting).
	Verhoging aanvullende kinderkorting met € 135 en verhoging gerichte combinatiekorting met € 93 in 2006.
Verlaging van de algemene ouderenkorting met € 80.	Verhoging van het belastingvoordeel voor alleenstaande ouders door verhoging alleenstaande ouderenkorting met € 275 en het vervallen van de inkomensgrens van € 31.000.
2,5 jaar bevrozing minimumloon. Pas in 2006 eerste stijging minimumloon.	
Jarenlang achterblijvende loonruimte ambtenarensalarissen. Pas in 2006 weer enige aanpassing aan de marktsector.	
Dreiging met niet algemeenverbindendverklaren van loonsverhogingen cao.	
Geen koppeling tussen lonen en uitkeringen tot 2006. Pas in 2006 weer koppeling.	
Toegenomen schuldenproblematiek.	Extra geld voor gemeenten voor de bijzondere bijstand. In 2005 € 80 miljoen en in 2006 € 25 miljoen.
Verhoging lokale lasten.	
Verlaging huursubsidie.	Verlaging van de onroerendzaakbelasting (afschaffing van het gebruikersgedeelte). Gemiddeld gaat het om ongeveer € 140 per jaar.

De FNV kiest partij! Lees over onze keuze in het dossier Eerlijk Delen

Werkgelegenheid

Om de economische vooruitgang te stimuleren heeft de FNV zich de afgelopen jaren ingezet voor een verantwoorde loonkostenontwikkeling. Nu de economie weer aantrekt, is er wat ons betreft ook weer ruimte voor looneisen. Want loonmatiging alleen creëert geen werkgelegenheid. Integendeel, te lage lonen en uitkeringen leiden ook tot verlies aan koopkracht waardoor er minder geconsumeerd wordt. Dit laatste gaat zelfs ten koste van de werkgelegenheid. Het kabinet-Balkenende beschadigde het consumentenvertrouwen en zorgde feitelijk voor een vertraging in de economische groei (MEV 2004).

Afschaffen VUT en prepensioen

Het kabinet richtte zijn strategie voornamelijk op het langer laten werken van mensen die al werk hebben. Groot was ons conflict over de voornemens van het kabinet om de fiscale ondersteuning van prepensioen en VUT helemaal af te schaffen. De FNV is er juist voor dat het bestaande werk beter verdeeld wordt en dat zorgtaken en een betaalde baan goed te combineren zijn. Er zijn nog voldoende mensen die nu niet aan (voldoende) werk komen terwijl zij dat wel graag zouden willen. Het afschaffen van VUT en prepensioen biedt geen mogelijkheden aan mensen die nu buiten het arbeidsproces staan of die zich vanwege zorgtaken maar een heel klein baantje kunnen permitteren.

Extreme beloningen

Vooraf in vooral de collectieve sector zijn de lonen jarenlang, meer dan andere sectoren, gematigd. Mede daardoor is het werken in deze voor de maatschappij zo belangrijke sectoren onaantrekkelijk geworden en zijn er arbeidsmarktknelpunten ontstaan. Zuur is dan ook de extreem hoge beloningen van de 'topmanagers' in die sectoren, vooral in de zorgsector. De zorgsector aapt in dat opzicht de marktsector na. Daar rijst het helemaal de pan uit! Er zijn in Nederland al drie bedrijven waarin de topbestuurder honderd keer het vaste salaris van een gemiddelde werknemer ontvangt! En in de helft van de 184 grootste bedrijven ontvangt de topbestuurder tien keer zoveel als de gemiddelde werknemer.

Versoepeling ontslagrecht

Wat in de visie van het kabinet ook goed zou zijn voor de werkgelegenheid is versoepeling van het ontslagrecht. Onze arbeidsmarkt zou te weinig flexibel zijn, wat slecht is voor de internationale concurrentie. De FNV is het daar niet mee eens en verzet zich tegen versoepeling van het ontslagrecht. In de praktijk is het helemaal niet zo dat werkgevers heel moeilijk van mensen af kunnen komen. Bovendien is onze arbeidsmarkt juist heel flexibel, vanwege de mogelijkheid uitzendkrachten in te zetten of te beginnen met een tijdelijk contract. Daar zou de flexibiliteit soms zelfs wel wat minder kunnen. Daarnaast is het een feit dat doorgaans het hebben van werk leidt tot ander werk. Zijn mensen eenmaal werkloos dan wordt het steeds moeilijker aan werk te komen.

Werk uitbesteden

Steeds vaker wordt werk uitbesteed aan mensen uit Oost-Europa. Dat gebeurt legaal maar ook illegaal en semilegaal. Het kabinet-Balkenende heeft onvoldoende gedaan om de toenemende stroom van goedkope arbeidskrachten uit Oost-Europa in te dammen. De FNV is niet tegen de komst van buitenlandse werknemers maar wel tegen valse concurrentie. Om valse concurrentie tegen te gaan moeten buitenlandse werknemers in onze visie hetzelfde loon verdienen als hun Nederlandse collega's. Gelijk loon voor gelijk werk is het FNV motto. Behalve de komst van goedkope arbeidskrachten, ging er ook werkgelegenheid verloren doordat bedrijven hun werkzaamheden verplaatsen naar lagelonenlanden. Goed geschoolde en ervaren werknemers zagen hun werk verdwijnen.

Gesubsidieerde arbeid

Onder Balkenende stond de gesubsidieerde arbeid stevig onder druk. Daar is 850 miljoen op bezuinigd. Enkele tienduizenden Melkertbanen verdwenen, de WIW-regeling en de SPAK werden afgeschaft. Veel ID-baners raakten door het kabinet-Balkenende hun zeer nuttige baan als stadswacht, klassenassistent of bibliotheekmedewerker kwijt zonder dat zij daar een reguliere baan voor terugkregen. Vanwege het principe dat het hebben van een baan de beste garantie is voor het krijgen van een baan, wil de FNV gesubsidieerde arbeid handhaven voor werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Jeugdwerkloosheid

De jeugdwerkloosheid steeg en daalt nu weer vanwege de algemene opleving van de economie. Door voortijdig school verlaten lopen jongeren al in een vroeg stadium achterstand op die nauwelijks meer valt goed te maken. Veel jongeren zijn niet in het bezit van een startkwalificatie. Door een gebrek aan stageplaatsen en leerwerkplekken zijn er zijn onvoldoende mogelijkheden voor jongeren om tijdens de studie ervaring op te doen. De werkloosheid onder jongeren is met 14 procent onaanvaardbaar hoog. Onder groepen jongeren uit etnische minderheden ligt het percentage nog aanzienlijk hoger. Het aantal vacatures voor schoolverlaters is vanaf 2001 juist sterk gedaald.

Hoge kosten kinderopvang

Zuur is het dat werken niet altijd loont vanwege de hoge kosten van kinderopvang. Het kabinet voorzag in een nieuwe Wet kinderopvang (per 1 januari 2005). Deze wet heeft een negatief effect op de arbeidsparticipatie, vooral op die van vrouwen, aangezien de kosten voor veel ouders flink zijn opgelopen. De Wet kinderopvang regelt nog niets voor de tussenschoolse opvang van kinderen. Die opvang komt dan ook geheel voor rekening van de ouders. Een deel van de feestbegroting van het kabinet zal aangewend worden om de kosten voor kinderopvang weer iets te drukken. De FNV pleit echter voor fundamentele oplossingen.

Emigratieland met personeelstekort

Het kabinet-Balkenende heeft een klimaat doen ontstaan waarin de verhoudingen tussen bevolkingsgroepen zich hebben verhard. De tolerantie is verminderd en er is sprake van toenemende spanningen doordat mensen tegen elkaar zijn opgezet. Echt prettiger is het in Nederland niet geworden. Nederland is emigratieland geworden. In 2005 emigreerden 120 duizend Nederlanders naar het buitenland, een stijging van 30 procent ten opzichte van 2001. De emigratie neemt sterk toe, terwijl in Nederland personeelstekorten dreigen. Het aantal immigranten nam af. In 2005 immigrerden 92 duizend mensen naar Nederland, een daling van 44 procent ten opzichte van 2001. Tot nog toe zijn er in 2006 al 19 duizend mensen meer vertrokken dan binnenkwamen. Op dit moment heeft Nederland het hoogste vertrekoverschot binnen de Europese Unie.

De balans op werkgelegenheid

Zuur	Zoet
Eenzijdig accent op loonmatiging en niet op innovatie.	Invoering Wet arbeid en zorg.
Verdwijnen Melkertbanen, WIW en ID-banen.	
Afschaffing SPAK.	
Geen maatregelen ter voorkoming van verdwijnen van werk naar het buitenland.	
Toename illegale en semilegale arbeid in eigen land.	
Hoge jeugdwerkloosheid.	
Hoge kosten kinderopvang.	
Tekort aan leerwerkplekken.	

De FNV kiest partij! Lees over onze keuze in het dossier Werk

Sociale zekerheid

Ook wat de sociale zekerheid betreft zocht het kabinet-Balkenende de confrontatie met de vakbeweging. Door onze inzet, waaronder de grootste demonstratie sinds tijden op het museumplein op 2 oktober 2004, hebben we vele verslechtingen weten tegen te houden. Behalve aantasting van hoogte en duur van de diverse uitkeringen en inperking van het recht erop werden grote delen van de sociale zekerheid geprivatiseerd.

Achthonderd arbeidsongeschikten

Per 1 januari 2006 werd de Wet inkomen naar arbeidsvermogen, de WIA, van kracht. Deze regeling bestaat uit een regeling voor werknemers die gedeeltelijk of volledig maar niet duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Deze vallen onder de Wet gedeeltelijk arbeidsongeschikten (WGA). Voor mensen die duurzaam en volledig arbeidsongeschikt zijn, is er de IVA. Als de instroom in de laatstgenoemde regeling onder de 25 duizend mensen blijft, belooft het kabinet een verhoging van 5 procent van de uitkering. De toetredingsregels zijn buitengewoon krap. Dit blijkt wel uit het feit dat sinds de invoering van de WIA nog maar achthonderd mensen voor een IVA-uitkering in aanmerking kwamen.

Herbeoordelingen funest

De bestaande groep arbeidsongeschikten kreeg te maken met verplichte herbeoordelingen volgens nieuwe polisvoorwaarden. Het resultaat was dat veel mensen hun WAO- of Wajong-uitkering geheel of gedeeltelijk kwijtraakten zonder dat daar voldoende herstel van gezondheid of werkhervatting tegenover stond. De nieuwe regels pakten vooral slecht uit voor mensen die voordat zij arbeidsongeschikt werden een deeltijdbaan hadden; zij blijken na de herbeoordeling veelal niets meer over te houden. De FNV is een juridische procedure gestart om deze gang van zaken, die vooral slecht uitpakt voor vrouwen, aan te vechten. Onder het kabinet-Balkenende werd ook de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, de WAZ, afgeschaft. Voor zwangere meewerkende echtgenotes was dit extra zuur omdat die ineens niet meer verzekerd bleken te zijn.

Bijstandsgerechtigden in participatiebanen

Het kabinet bracht de nieuwe Wet werk en bijstand. Gemeente kunnen vanaf 2004 zelf beslissen hoe ze hun middelen inzetten. Deze overheveling van bevoegdheden ging wel gepaard met een bezuiniging van 30 procent op het re-integratiebudget. Bijstandsgerechtigden zijn aangewezen op het beleid van hun gemeente. Onder het mom van 'work first' worden vele uitkeringsgerechtigden langdurig aan het werk gezet met behoud van uitkering en zonder uitzicht op een betaalde baan. De FNV is er voorstander van dat langdurig werklozen in zogeheten participatiebanen ervaring kunnen opdoen. In participatiebanen wordt niet gewerkt met behoud van uitkering, maar met behulp ervan. De uitkeringsgelden worden ingezet terwijl betrokkene zelf een salaris ontvangt. Weer vanwege het principe dat het hebben van een baan tot een baan leidt en vanwege het principe dat werk moet lonen, vindt de FNV dit beter dan het werken met behoud van uitkering.

Te hoge premies WW en WAO

Het kabinet-Balkenende schafte de WW-vervolguitkering af en bracht de maximale duur van de WW terug van 5 naar 3,5 jaar. Daarnaast waren er ook nog plannen om de kortdurende WW-uitkering te schrappen, maar die plannen zijn door inzet van de FNV niet doorgegaan. Ook zuur tijdens het kabinet-Balkenende is dat werknemers (en werkgevers) jarenlang te hoge premies hebben betaald voor de WW en de WAO. In een omslagstelsel betaal je in principe kostendekkende premies, maar omdat inkomsten uit premies ook meetellen voor het EMU-saldo (saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid) vond het kabinet-Balkenende het niet nodig om bij lagere werkloosheid de WW-premie naar beneden bij te stellen. In 2005 werd de werknemerspremie voor het Algemeen Werkloosheidsfonds zelfs nog verhoogd met 0,05 procent, terwijl dit fonds uitpilde van het geld.

In de feestbegroting van het kabinet staat geld opgenomen om de WW-premie te verlagen, waardoor het netto-inkomen van werknemers weer wat kan stijgen. Feitelijk had dit in onze visie allang moeten gebeuren.

Sollicitatieplicht oudere werklozen

Zuur was het kabinetsbeleid voor de oudere werklozen. Eenmaal werkloos komen deze ouderen niet meer aan het werk. Ondanks dit gegeven schafte het kabinet-Balkenende de vrijstelling van de sollicitatieplicht voor 57,5-jarigen af. Het resultaat is dat men op straffe van korting op de uitkering wekelijks een brief moet schrijven in de wetenschap niet te worden uitgenodigd.

Vervroegd pensioen nog mogelijk

Het kabinet-Balkenende heeft veel in het werk gesteld om vervroegd pensioen bijna onmogelijk te maken en de onderhandelingsvrijheid van sociale partners inzake aanvullende pensioenen aan banden te leggen. Dat is niet gelukt. Door onze inzet is het prepensioen nog steeds mogelijk via belastingmaatregelen en de levensloopregeling. Het proces om werken voor oudere werknemers lonend te maken was door sociale partners al sinds midden jaren negentig in gang gezet en is dus geen verdienste van dit kabinet. Bovendien zijn sociale partners al jaren bezig VUT-regelingen om te zetten in prepensioenconstructies om de pensioenkosten beheersbaar te maken. Van bovenaf ingrijpen was absoluut niet nodig.

AOW-hiaat migranten

Het kabinet-Balkenende bleek niet bereid de problemen van mensen met een AOW-hiaat op te lossen. Gepensioneerden die minder dan 50 jaar in Nederland wonen en die een laag inkomen hebben, waaronder grote groepen etnische minderheden, krijgen als zij 65 worden een onvolledige AOW-uitkering. Weliswaar bestaat de mogelijkheid om aanvullende bijstand aan te vragen, maar die wordt alleen verstrekt als AOW en eventuele pensioenrechten niet boven het bijstandsniveau uitkomen. Bovendien legt de WWB weer allerlei verplichtingen op, die niet toegesneden zijn op de situatie van deze ouderen.

De balans op sociale zekerheid

Zuur	Zoet
Hoge premies voor de werknemersverzekeringen maar steeds minder rechten.	
Verhoging van de werknemerspremie voor het AWf met 0,05 procent in 2005	Verlaging van de WW-premie voor werknemers met 0,65 procentpunt in 2006 en vooruitzicht premieverlaging in 2007
Invoering WIA bestaande uit WGA en IVA tegen zeer strenge polisvoorwaarden.	IVA-uitkering (bij duurzame volledige arbeidsongeschiktheid) van 75 procent
Herbeoordelingen WAO en Wajong: uitkering kwijt zonder dat daar werk tegenover staat	Invoering permanente no-riskpolis voor Wajongers (helaas nog zonder effect)
Inperking re-integratievoorzieningen (afschaffing Wet Rea)	
Invoering sollicitatieplicht ook voor werklozen van 57,5 jaar en ouder	Beperkte vrijstelling voor mantelzorgers (afgedwongen door Eerste Kamer)
Geen oplossing AOW-hiaat	Alle AOW'ers kregen in 2005 € 60 per jaar extra (ook degenen met een riant pensioen)
Inperking fiscale facilitatie en versoberen pensioen	

De FNV kiest partij! Lees over onze keuze in het dossier Meedoen

Gezondheid

In 2003 werd de nominale premie voor mensen die in het ziekenfonds zitten drastisch verhoogd. In 2004 werd het verstrekkingenpakket drastisch verkleind. In 2005 werd daarbovenop een no-claimregeling ingevoerd. In 2006 kregen we te maken met een nieuwe Zorgverzekeringswet. De maatregelen in 2003 en 2004 gingen gepaard met kostbare maar weinig effectieve compensatiemaatregelen. De gevolgen voor mensen met een laag inkomen moesten via de bijzondere bijstand worden gecompenseerd, in het bijzonder door de introductie van collectieve aanvullende ziekenfondsverzekeringen voor minima. Daar is bitter weinig van terecht gekomen.

No-claimregeling

De gevolgen voor mensen met een verhoogd gezondheidsrisico moesten vooral worden opgevangen door uitbreiding van de mogelijkheden voor bijzondere belastingaftrek. De ervaring leert dat slechts een deel van de rechthebbenden dat recht ook claimt. Het is zeer verontrustend dat instrumenten die zijn bedoeld als laatste redmiddel - de bijzondere bijstand en de bijzondere belastingaftrek - door het kabinet worden gebruikt als regulier beleidsinstrument. Daarvoor zijn ze niet bedoeld en niet geschikt.

De in 2005 ingevoerde no-claimregeling treft mensen met een laag inkomen en/of een verhoogd ziekerisico hard. Van effectieve compensatie was opnieuw geen sprake.

Dekking volgens ziekenfondspakket

Op 1 januari 2006 zijn de Zorgverzekeringswet (ZVW) en de Wet op de zorgtoeslag (WZT) in werking getreden. Er is nu één verzekering, die verplicht gesteld is voor iedereen die in Nederland woont of er loonbelasting betaalt. De overheid stelt het basispakket samen. De dekking komt overeen met die van het 'oude' ziekenfondspakket. Wie een te groot deel van het inkomen uitgeeft aan zorgpremie komt in aanmerking voor een zorgtoeslag. Om de premiekosten te drukken, kan gekozen worden voor een eigen risico. Wie weinig of geen zorg gebruikt wordt beloond. Een no-claim regeling geeft dan recht op gedeeltelijke teruggave van de betaalde premie. Voor zorg die buiten het verplichte basispakket valt kunnen mensen zich aanvullend verzekeren. Bijvoorbeeld voor uitgebreide tandheelkundige zorg voor personen van 18 jaar en ouder of voor fysiotherapie.

Beperkt verstrekkingenpakket

De invoering van de Zorgverzekeringswet ging gepaard met een aantal ernstige knelpunten. Op de eerste plaats dreigt de risicosolidariteit ernstig te worden ondermijnd door een te beperkte invulling van het verstrekkingenpakket. De Zorgverzekeringswet kent ook een opeenstapeling van eigen betalingen: de no-claimregeling van € 250, het vrijwillig eigen risico van maximaal € 500 en overige eigen bijdragen. Het ziet er naar uit dat er bij een eigen risico van € 500 premiekortingen tot € 300 zullen worden gegeven. Een verzekerde die een hoog eigen risico neemt en gezond blijft, betaalt dan geen € 1.100 maar € 800 premie en krijgt bovendien de maximale no-claim teruggave van € 250. Die verzekerde betaalt in 2006 dan € 550 premie in plaats van de € 1.100 die ongezonde mensen altijd zullen betalen. Dat kan niet de bedoeling zijn geweest.

Maximale zorgtoeslag te laag

Voor 2006 geldt dat de maximale zorgtoeslag voor alleenstaanden te laag is vastgesteld, zoals ook blijkt uit de koopkrachtontwikkeling voor alleenstaanden met een laag inkomen. Vooral deeltijders worden hierdoor benadeeld. Dit heeft een negatief effect op de economische zelfstandigheid van vrouwen. De maximale zorgtoeslag is gebaseerd op het wettelijk minimumloon voor volwassenen. Voor meerpersoonshuishoudens komt dat overeen met het sociaal minimum, maar voor alleenstaanden niet. Een bijstandgerechtigde met een inkomen van € 12.000 of een werkende jongere/student met een inkomen van € 8.000 krijgen evenveel zorgtoeslag als een alleenstaande met een inkomen van € 17.500. Voor specifieke groepen dreigen problemen omdat werkgeversbijdragen wegvallen of worden verlaagd.

De balans op ziektekosten

Zuur	Zoet
Verhoging ziektekostenpremies vanaf 2003, beperking verstrekkingenpakket vanaf 2004, invoering zorgverzekeringswet in 2006 met voor veel mensen weer hogere premies	
Vanaf 2006 opeenstapeling van eigen betalingen in zorgverzekeringswet en vergroting van de kloof tussen gezonden en zieken door introductie no-claimregeling	Invoering van een inkomensafhankelijke zorgtoeslag in 2006 van maximaal € 34 per maand voor alleenstaanden en € 96 per maand voor meerpersoonshuishoudens.
Risico onverzekerd te zijn als gevolg van de privaatrechtelijke juridische vormgeving	Kinderen gratis meeverzekerd in het nieuwe zorgstelsel (gunstig voor degenen die voorheen particuliere ziektekostenverzekering hadden)
Verhoging van de drempel van aftrek van ziektekosten waardoor de kosten vanaf een hoger bedrag pas aftrekbaar zijn.	Een grotere aftrekpost voor chronisch zieken en gehandicapten ¹ in 2006 (maar minder groot dan door organisaties van chronisch zieken gevraagd wordt)

De FNV kiest partij! Lees over onze keuze in het dossier Zorg